

SMEDJEBACKENS
BIBLIOTEK
KULTURCENTRUM & MÖTESPLATS

utdrag ur

Smedjebackens biblioteksplan
2021 - 2024

Skolbiblioteksplan

Förord

Folk- och skolbiblioteken i Smedjebackens kommun har en gemensam biblioteksplan. För att få en tydlig bild av enbart skolbiblioteksverksamheten, har de utvecklingsprojekt som knyter an till skolbiblioteken lyfts ut ur den ordinarie biblioteksplanen och presenteras här i ett eget dokument.

All skolbibliotekspersonal är anställd av samhällsbyggnadsförvaltningen med placering på kultur och bibliotek. Skolbiblioteksverksamheten regleras därefter enligt upprättat avtal mellan familje- och utbildningsförvaltningen och dåvarande kulturförvaltningen. Folk- och skolbiblioteken samverkar under en gemensam bibliotekschef.

En skolbibliotekscentral (SBC) finns på huvudbiblioteket som servar alla skolor med bland annat bokdepositioner, bemanning av skolbiblioteken och håller i bokprat/boksamtal. SBC köper in och tillhandahåller titlar i fler exemplar (5 ex, 10 ex eller klassuppsättning), SBC köper även in böcker till skolbiblioteken.

Styrdokument

Skolbibliotekscentralen och skolbiblioteken arbetar utifrån styrdokument såsom exempelvis bibliotekslagen, läroplaner och skollagen.

Skollagen

Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett bibliotek.
(Skollagen, SFS nr: 2010:800 kap, 2 § 36)

Bibliotekslagen (2013:801)

”Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.” (Bibliotekslagen, SFS nr: 2013:801, § 8)

”Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.” (Bibliotekslagen, SFS nr: 2013:801, § 10)

Läroplanerna innehåller flera områden där skolbiblioteket kan göra en stor insats för eleverna.

Läroplan för förskolan, Lpfö 18 reviderad 2018, träder i kraft juli 2019

”Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom läggs grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som alla i samhället behöver. Förmåga att kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta är nödvändig i ett samhälle som präglas av stort informationsflöde och kontinuerlig förändring.”

”Utbildningen ska också ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens genom att ge dem möjlighet att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen. Barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.”

”Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa.” (Läroplan för förskolan: Reviderad 2018, (SKOLFS 2018:50) Skolverket, sidan 8, 9, 14)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2018), Läroplan för grundsärskolan 2011 (Reviderad 2018), Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

”Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.”

”Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.”

”Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. Utbildningen ska därigenom ge eleverna förutsättningar att utveckla digital kompetens och ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.” (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (reviderad 2018), Skolverket, sidan 7,8, Läroplan för grundsärskola 2011 (reviderad 2018) Skolverket, sidan 7, Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Skolverket, sidan 11)

Läroplan för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan 2011

”Eleverna ska också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.”

”Det är skolans ansvar att varje elev kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje.”

”Utbildningen ska ge eleverna kunskaper om metoder för att formulera och besvara frågeställningar samt färdigheter i att urskilja fakta, värderingar och logiska resonemang i olika typer av källor. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att argumentera i tal och skrift, dra slutsatser och motivera sina ställningstaganden. Utbildningen ska också ge eleverna färdigheter i att använda digitala verktyg och medier för informationssökning, kommunikation och presentation och i att söka, sovra och bearbeta information från olika typer av material med källkritisk medvetenhet.” (Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, (Reviderad 2018) Skolverket, sidan 7, 9, 45)

Biblioteksplan 2021 – 2024 Smedjebackens kommun

Medieplan Smedjebackens bibliotek 2021 - 2024

Bilaga: Läsförfrämjandeplan 2021 – 2024

Uppdrag

Skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet och ska aktivt medverka i och stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling för att utbildningsmålen ska uppnås. Skolbiblioteket ska medverka till att eleverna:

- utvecklar sin språkliga förmåga och förmågan att läsa och förstå texter av olika slag
- kan söka, värdera och använda information för att utveckla kunskap (informationskompetens)
- ges förutsättning att utveckla en adekvat digital kompetens som möjliggör en förståelse för den digitalisering som finns i vardagen.

Skolbiblioteket ska arbeta aktivt med att förmedla läslust och läsoplevelser och medverka till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i grundskolan enligt gällande läroplan.

Skolbiblioteken är bemannade så att pedagogisk verksamhet kan bedrivas. Utöver de tider biblioteket är bemannat finns möjlighet att boka in skolbibliotekarien på överenskommen tid (för exempelvis bokprat/boksamtal, kurs i källkritik och informationssökning, läsgrupper eller dylikt).

Samarbetet mellan lärare och bibliotekarier ska stärkas.

Inför varje termin respektive läsår konkretiseras ett antal av de utvecklingsprojekt som presenteras i biblioteksplanen. Uppföljning sker vid varje terminsslut respektive läsår. Biblioteksplanen revideras 2024.

Bibliotekens roller och utvecklingsområden

Rollerna som mötesplats och kulturcentrum betonar biblioteken som öppna miljöer, medan rollerna som kunskapscentrum och centrum för läslust kräver en specialisering och fördjupning och en inriktning på utvalda målgrupper och samarbetspartners.

För varje roll har utvecklingsområden och konkreta utvecklingsprojekt för skolbiblioteket formulerats.

1. Mötesplats

Skolbiblioteken utgörs av huvudbiblioteket, Werner Aspenströmbiblioteket, i Smedjebacken, som fungerar som gymnasiebibliotek för Västerbergslagens utbildningscentrum (VBU) i Smedjebackens kommun, ett integrerat folk- och skolbibliotek placerat på Kyrkskolan (år 4-9) i Söderbärke, ett skolbibliotek på Bergaskolan (år 7-9), som även fungerar som skolbibliotek för Röda Bergaskolan (år F-6), samt ytterligare tre mindre skolbibliotek i varierande storlek på skolorna i Hagge (år F-6), Vad (år F-3) och Vinsbo (år F-6).

Alla sju skolor i kommunen (sex kommunala grundskolor och en gymnasieskola) har ett skolbibliotek/bokrum, men tillgänglighet, bemanning och standarden på lokaler, funktion och innehåll skiftar.

De digitala rummen utgörs främst av bibliotekens hemsida, där skolbiblioteken finns representerade i en egen meny, samt ett antal interna hemsidor i kommunen.

Utvecklingsområden:

- Skolbibliotekens fysiska lokaler
- Skolbibliotekens digitala rum och kontaktytor
- Tillgänglighet.

Utvecklingsprojekt 2021 – 2024:

- Fortsätta arbetet med upprustningen av de lokaler som tjänar som skolbibliotek
- Verka för att skolbiblioteksresursen tydliggörs på hemsidan för att göra skolbibliotekens innehåll mer lättillgängligt digitalt och därmed skapa ett användbart hjälpmedel för lärare, bibliotekspersonal och som informationskälla för föräldrar
- Med nuvarande resurser bibehålla tillgängligheten vad gäller öppethållande och bemanning på skolbiblioteken.

2. Kulturcentrum

I ett skolbibliotek ska tillgången till moderna och relevanta medier vara god. Litteratur, musik, film och utställningar gör skolbiblioteket till en källa för kulturella och konstnärliga upplevelser.

Ett nära samarbete mellan bibliotek och skola ökar elevernas möjligheter att få ta del av olika kulturella uttryck. Samarbetet kring Skapande skola och skolbio främjar ett kulturellt och estetiskt arbetssätt i skolan. En verksamhetsplan för hur arbetet ska bedrivas mer konkret finns beskrivet i Barn- och ungdomskulturplanen, den revideras varje år.

Utvecklingsområden:

- Skolbibliotekens mediesamlingar
- Marknadsföring av och aktivt arbete med medier och arrangemang
- Vidareutveckla samarbetet mellan lärare och bibliotekarier i Barnkulturgruppen.

Utvecklingsprojekt 2021 – 2024:

- Se över samtliga skolors mediesamlingar (gallring, behov och inköp)
- Fortsätta utveckla mediearbetet i enlighet medieplanen
- Stärka kompetensen i marknadsföringsfrågor både vad gäller medier och arrangemang
- Utveckla skapande skola, skolbio, minibio och författarbesök som integrerade delar i undervisningen
- Erbjuder sago- och berättarstunder till elever på förskolan och skolan.

3. Kunskapscentrum

Skolbiblioteket ska arbeta för att informationssökningsprocessen synliggörs som en del av lärandet med fokus på att elever utvecklas till kritiska tänkare som kan undersöka och bedöma olika källors värde och användbarhet.

Utvecklingsområden:

- Utveckling av biblioteksverksamheten på skolorna
- Marknadsföring av skolbiblioteksverksamheten som en kvalitetsfaktor
- Kompetensutveckling och omvärldsbevakning
- Nya medietyper.

Utvecklingsprojekt 2021 – 2024:

- Ta fram varje läsår – tillsammans med lärare och rektorer – en verksamhetsstrategi för skolbiblioteken
- Utveckla samarbetet mellan skolbiblioteksresursen, rektor och lärare
- Användarundervisning för elever och lärare (katalog och andra resurser)
- Erbjudna och genomföra handledning/undervisning i informationssökning och bibliotekskunskap för F-9 och VBU, en gång varje läsår
- Fortsätta att göra alla medier i skolan tillgängliga via bibliotekskatalogen
- Utveckla en pedagogisk vägledning i informationssökning på bibliotekets hemsida
- Stärka kompetensen och bevakning av nya medier/pedagogiska hjälpmedel.

4. Centrum för språkutveckling och läslust

God läsförmåga och ett väl utvecklat språk betyder mycket för livskvaliteten, för identitetsskapandet och utgör grunden för fortsatt lärande.

Betydelsefullt är god tillgång till skönlitteratur, samtal kring läsning och berättandet i alla dess former.

Utrymme för utvecklingsinitiativ och projekt tillåter kreativitet och tillför ny kunskap.

Utvecklingsområden:

- Främjande av läslust och språkutveckling
- Anpassade mediesamlingar för läslust och språkutveckling
- Kompetensutveckling inom området språkutveckling.

Utvecklingsprojekt 2021 – 2024:

- Ha bokpresentationer och boksamtal i alla årskurser samt att erbjuda varje klass minst ett bokprat/boksamtal per läsår (grundskola, såväl som VBU)
- Medieinköp (SBC) med större inriktning på bokpresentationsböcker, läsgrupper (5 ex och 10 ex, klassuppsättning), temalådor samt inköp av lättlästa medier och parläsningsböcker på skolspråken
- Omvärldsbevakning för att hålla kompetensen uppdaterad på området kompensatoriska hjälpmedel vid läs- och skrivsvårigheter
- Medverkan på föräldramöten för att prata läsning och språkutveckling
- Fortsätt arbeta med och låna ut Berättarpåsar – bok/böcker med tillhörande rekvisita till förskolor och förskoleklasser
- Fortsätt arbeta med och låna ut Boksamtalspåsar – Bok och läsfixare till förskolor och F-3
- Låna ut Språkryggsäckar/Språkväskor till föräldrar (efter remiss från BVC, talpedagog eller logoped)
- Fortsätt arbeta med läsfrämjande aktiviteter som Sommarboken och Läslov.

2021-03-31